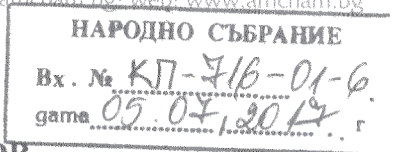

Узх. № 170032 / 03.07.2017г.

ДО:
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

гр. София, 4 юли 2017г.

ОТНОСНО: Становище на Американска търговска камара в България относно Законопроект за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс със сигнатура N. 754-01-16 от 01.06.2017г.

УВАЖАЕМИ Г-Н КИРИЛОВ,

От името на Американска търговска камара в България бихме искали да представим на Вашето внимание становище по Законопроект за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (по-долу „ЗИД на АПК“) със сигнатура N. 754-01-16 от 01.06.2017г.

Становище във връзка с предвидените такси за касационно обжалване в Законопроект за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс:

Проектът за изменение на Административнопроцесуалния кодекс, внесен в Народното събрание на Република България на 1 юни 2017 г., предвижда създаване на чл. 227а „Такси в касационното производство“. Ал. 3 от посочения член има следното съдържание: „Когато има определяем материален интерес по делото, държавната такса за гражданите, едноличните търговци, организацията, държавните и общински органи и на други овластени със закон за това органи или организации е пропорционална и е в размер на 1 на сто от материалния интерес, но не повече от 3 400 лв., а в случаите, когато материалния интерес е над 10 000 000 - таксата е в размер на 9 000 лв.“ Ал. 2 от същия член предвижда освобождаване от такса по преценка на съда на граждани при наличие на установени в закона условия.

Считаме, че таксата противоречи на основни принципи, установени в Конституцията на Република България („КРБ“) и Европейска конвенцията за защита правата на човека („ЕКЗПЧ“). Допуснати са нарушения на законоустановения процес за представяне на законопроекта за обществено обсъждане и изготвянето на оценка на въздействието. Предвид значимостта на предложената промяна, това създава основателни опасения за зачитане правата

и интересите на гражданите и организациите, спазване на принципите на правовата държава и поддържането на стабилна и благоприятна инвестиционна среда.

Съображенията ни са следните:

- 1.1 Чл. 6 от ЕКЗПЧ установява правото на справедлив съдебен процес. ЕКЗПЧ е ратифицирана със закон и е част от вътрешното право на Република България, като при противоречие има предимство пред нормите на националното ни законодателство. В редица свои решения, Европейския съд за правата на човека се е поизнасял относно несъвместимостта на такси за съдебно обжалване с правото на достъп до правосъдие и справедлив процес.
- 1.2 В своята практика съдът е отсъждал, че такса, определена като процент от материалния интерес по делото, нарушава чл. 6 ЕКЗПЧ. Съдът подчертава, че ограничаването на достъпа до съд е съвместимо с ЕКЗПЧ, само когато преследва легитимна цел и ако има разумна степен на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел. Съдът допълва, че *„(р)азмерът на таксите, оценен с оглед на особените обстоятелства на дадения случай, включително способността на жалбоподателя да ги плати и фазата на производството, на която е наложено това ограничение, са фактори, които са съществени за определянето дали дадено лице е имало или не право на достъп до съд, или поради размера на дължимите такси, самата същност на правото на достъп до съд е била нарушена“*.
- 1.3 Съдът намира, че такса, която се равнява на средната годишна заплата за страната, е значителна за обикновения жалбоподател и нарушава ЕКЗПЧ. Размерът на предвидената в ЗИД такса е до 9 000 лева, което се равнява на близо 20 минимални работни заплати и близо девет средни работни заплати за страната.¹
- 2.1 Чл. 56 КРБ прогласява правото на всеки гражданин на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. Конституционният съд вече е имал възможност да се произнесе, че прекомерно високите такси, които биха затруднили и биха направили невъзможно обжалването на административните актове, нарушават правото на защита, уредено в КРБ.
- 2.2 Предвидената промяна в АПК не изключва съдебното обжалване на определена група актове, но ще ограничи възможността на гражданите и организациите да обжалват актове на администрацията пред съд. В този смисъл следва да се прецени съответствието на ЗИД с чл. 120, ал. 2 КРБ и практиката на Конституционния съд, съгласно която определени актове могат да бъдат изключени от съдебно обжалване *„по изключение при спазване на изискванията за съразмерност, включително задължителните за страната международни стандарти за достъп до съдебна защита“*. Считаме, изложените в мотивите към Законопроекта цели, а именно да се предотврати „злоупотреба с правото на жалба“ и „многократното сезиране на един и същи решен по силата на присъдено нещо въпрос“ не отговарят на тези изисквания и не

¹ Съгласно НСИ средната работна заплата за страната за 2017 г. е около 1 000 лв.

съответстват на международните стандарти за достъп до съдебна защита (и по-конкретно ЕКЗПЧ), както вече се посочи в т.1.1. – 1.3. по-горе. Административният процес започва с акт на административен орган, с който се засягат права и задължения на граждани и организации, и съдържа редица гаранции срещу многократното сезиране на съдилищата с един и същи вече решен въпрос.

- 3.1 Предвидената промяна не е съобразена със спецификите на производството по обжалване на административни актове. Административните актове се ползват с изпълнителна сила след изтичане на срока на обжалване, без да са преминали контрол за законосъобразност. Поради тази причина ограничаването на достъпа до правосъдие чрез въвеждане на високи такси би ограничило възможността на гражданите и организациите за защита срещу незаконсъобразни актове на администрацията, ще увеличи възможността за произвол в администрация и ще наруши правната сигурност и доверието в институциите. Нарушава се и принципът на двуинстанционно производството и се ограничава ролята на ВАС да следи за уеднаквяване на практиката на съдилищата по административни спорове.
- 3.2 Административните дела са между неравнопоставени страни. Обръщаме внимание, че в гражданското производство, при равнопоставени страни, се предвиждат три съдебни инстанции, като достъпът до касация се базира на обективни критерии, които произтичат от особеностите на правния спор.
- 3.3 Практиката показва, че административният контрол не може да компенсира липсата на съдебно обжалване. Например, по данъчни дела, при минимален процент от производствата горестоящият орган взема решение, различно от това на издателя на акта. Много от актовете, потвърдени от горестоящия орган, обаче се изменят и отменят от съда.
- 3.4 Нарушава се и принципът на равнопоставеност на страните в процеса. Макар да е предвидена еднаква такса за всички страни, на практика е неправилно да сравняваме позицията на гражданите и организациите, при които таксата ще се заплати от собствени оборотни средства, и държавните и местни институции, които разчитат на държавния бюджет.
- 4.1 ЗИД на АПК не отчита въздействието на таксите върху бизнеса и в частност върху малкия бизнес. Предвижда се възможност за освобождаване от заплащане такси само на гражданите по социални критерии. Такава възможност обаче не се предвижда за малкия бизнес, за който таксите също могат да бъдат решаващ фактор.
- 4.2 Извършената оценка на въздействието не разглежда възможността целите на Законопроекта да се постигнат чрез различни правни способности. Не е оценено и въздействието на таксата върху бизнеса и инвестициите, както и върху различните социални групи и възможността за създаване на условия за дискриминация. Така са нарушени основните принципи и добри практики за оценка на въздействието на регулационна промяна.

4.3 Не е извършена обществена консултация, каквато се изисква от Закона за нормативните актове. Това изключва бизнеса и гражданите от решаването на важен за развитието на бизнес средата и гражданското общество въпрос.

Като организация, която представлява интересите на над 340 международни и български компании, опериращи в страната се надяваме, че направените предложения ще бъдат взети предвид в хода на разглеждането и приемането на Законопроекта за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс.

Благодарим Ви предварително за отделеното време и внимание.

С уважение,

Д-р Красимира Чемишанска
Президент
Американска търговска камара в България